

„ СЕПТЕМВРИ “ (ГЕО МИЛЕВ)

1. „Септември“ на Гео Милев е:

- А) поема в дванадесет части
Б) цикъл от дванадесет оди
В) книжка с епически песни
Г) лиро-епически фрагменти

2. Кое е вярно по отношение на творбата „Септември“ на Гео Милев?

- А) Написана е на фронта, когато Гео Милев е тежко ранен в главата и загубва дясното си око.
Б) Книжката излиза през 1924 г. в списание „Пламяк“, но е конфискувана от полицията.
В) Заради реалните факти в нея авторът ѝ е даден под съд по Закона за защита на държавата.
Г) Създадена е при погрома на въстанието от 1923 г., когато поетът „безследно изчезва“.

3. Коя от посочените функции е присъща на лирическият говорител в „Септември“ на Гео Милев?

- А) да бъде хроникьор на Септемврийското въстание 1923 г.
Б) да изгради експресионистична картина на народния бунт
В) да изрази своя яростен гняв срещу полицейската държава
Г) да опише реалистично ужаса на братоубийствената война

4. Кой от посочените мотиви НЕ присъства в творбата „Септември“ на Гео Милев?

- А) за робския сън
Б) за гнева на масите
В) за социалния бунт
Г) за вярата в бъдещето

5. Кой от цитатите НЕ се съотнася към „документално“-историческия пласт в творбата на Гео Милев „Септември“?

- А) „Мъглиж беше пръв / Стара и / Нова Загора“
Б) „Сарамбей / Медковец / (с поп Андрей) / – градове и села“
В) „редовни платени войници / и разлютена милиция“
Г) „Ахил беше грубата сила. / ...Ахил беше стар генерал“

6. Къде вярно е посочена основната смислопораждаща опозиция в творбата „Септември“ на Гео Милев?

- А) земя – небе
Б) септември – май
В) фрагмент – асоциация
Г) варварство – цивилизация

7. Седма глава от „Септември“ се състои от единствения стих:

- А) „Земята ще бъде рай!“
Б) „Шуми Марица...“ / Окръвавена!“
В) „Започва трагедията!“
Г) „О, нощ на безименни тайни!“

8. Експресивният израз „кървава вещица сгушена / във всичките ъгли на мрака“ изгражда образа на:

- А) нощта
Б) гнева
В) писъка
Г) смъртта

9. Кой е основният морален мотив за саможертвения бунт на народа според следните стихове от „Септември“?

*ще възкресим ний човека
свободен в света.
Пред нас е смъртта –
о нека!*

- А) любовта към отечеството
Б) мечтата за свобода и правда
В) пророчеството на Касандра
Г) спасението на вярата в Бог

10. Кои са двата основни цвята, чиято символика поетът използва при изграждането на образа на гнева и бунта в „Септември“?

- А) черният и белият
Б) черният и червеният
В) тъмният и светлият
Г) жълтият и пурпурният

11. Кой е главният лирически герой в „Септември“ на Гео Милев?

- А) поп Андрей
Б) народът
В) вождът Ахил
Г) Бог

Прочетете следния откъс от „Септември“ и решете задача 12.

*Нощта ражда из мъртва утроба
вековната злоба на роба:
своя пурпурен гняв –
величав.*

12. Срецу буквата на художествения образ запишете неговото основно символно значение.

Образ	Символно значение
А. нощта	_____
Б. пурпурният гняв	_____
В. робът	_____
Г. мъртвата утроба	_____

13. Запишете буквите на цитатите, които представят метафорично-обобщени образи съответно на подема и погрома в поемата „Септември“ на Гео Милев.

А. Кървава пот
изби по гърба на земята.
В ужас и трепет сниши се
всяка хижа и дом.
Б. Нощта ражда из мъртва утроба
вековната злоба на роба:
своя пурпурен гняв –
величав.
В. полетяха напред

без ред
неудържими
страхотни
велики:
НАРОД!
Г. между бодил и високи трев
се валят червени глави
с накълцано обезобразено лице.
Бесилки разпериха черни ръце

Подемът: метафорично обобщени образи	Погромът: метафорично обобщени образи

14. Запишете със свои думи по 1 пример за присъствието на посочените културни универсалии в поетическия език на „Септември“ на Гео Милев.

Митологични	Библейско-религиозни	Литературни

15. Грозен или величав е образът на поп Андрей в поемата „Септември“ на Гео Милев? Запишете с 1 – 2 изречения вашия отговор.

16. Срещу буквата на цитата запишете цифрата на неговото основно смислово внушение в поемата „Септември“ на Гео Милев.

А. „Слънчогледите погледнаха слънцето“	(1) развенчаният Бог
Б. „Кървав на боговете курбан“	(2) нравственият катарзис
В. „О нощ на безименни тайни – и тайни и явни“	(3) човешката надежда
Г. „И от твоя престол те пращаме мъртъв надолу“	(4) безсмислените жертви

17. Запишете с 1 – 2 изречения какво идейно-емоционално внушение носят думите „Септември ще бъде май.“ в следния откъс от творбата „Септември“ на Гео Милев.

*Всичко писано от философи, поети –
ще се сбъдне!
– Без бог! без господар!
Септември ще бъде май.
Човешкия живот*

*ще бъде един безконечен възход
– нагоре! нагоре!
Земята ще бъде рай –
ще бъде!*

18. Срещу буквата на черта на Гео-Милевия експресионизъм в „Септември“ пояснете с 1 изречение какво означава съответната характеристика.

Черта	Характеристика
А. нова граматика	<hr/> <hr/>
Б. нов речник	<hr/> <hr/>
В. нов читател	<hr/> <hr/>

19. Какви тропи или фигури на езика са подчертаните думи в откъса? Запишете вашия отговор.

*хил^яди (А) вери
– вяра в народний възход,
хил^яди (А) воли
– воля за светъл живот,
хил^яди (А) див^и (Б) сърца
– и огън във всяко с^ърце (В).*

А) _____ Б) _____ В) _____

20. Поема за бунта или за погрома е произведението „Септември“ на Гео Милев? Запишете с 2 – 3 изречения вашия отговор.

„СЕПТЕМВРИ“ (ГЕО МИЛЕВ)

1. А; 2. Б; 3. Б; 4. А; 5. Г; 6. Г; 7. В; 8. Г; 9. Б; 10. Б; 11. Б; 12. Примерни отговори: А) Извечният хаос, мрак, време на злите сили, на престъпления, тя символизира враждебност към човешкия род, разруха, смърт. Б) Червеният цвят е цвят на мъченичеството; борческа дързост, която е обагрена с цвета на кръвта на жертвите. В) Робът се разчита като множество, като народ. Като лирически персонаж робът / народът е носител на гнева. Г) Мъртъв, нечовешки свят; свят, в който светлото човешко начало е мъртво, свят в тотална криза, лишен от идеали, духовни опори и прояви.

13. Подемът: Б, В; погромът: А, Г; 14. Примерни отговори: митологични: смъртта – вещица, слънцето, бурята, светкавицата, столетният дъб, мракът, нощта, змиите, змейове и змеици; библейско-религиозни: Бог, Ханаан / обетованата земя, небесният рай; литературни: Ахил, Троя, Илиада, явни и скрити цитати от Омировата „Илиада“, Шекпировия „Хамлет“ / цитирани и интерпретирани сюжети и персонажи от действителни антични трагедии. 15. Примерен отговор: Поп Андрей е единственият / индивидуализиран герой в поемата „Септември“. В образа му се преплитат елементи на грозното и величавото. Неприлични, скандални, шокиращи са жестът „захрачи и плю“ и викът му „Смърт на Сатаната“ срещу Божия храм. Но това е съзнателно огрубяване, както и при обрисуването на народа – герой на бунта. Елементите на грозното всъщност подчертават, открояват величавото в образа на поп Андрей. Сам, на фона на вечния Балкан, в мига пред смъртта си той излъчва духовна сила и мъжество. Той отхвърля смирението, проявява изключителна смелост да се изправи сам срещу убийците / палачите си, да взриви с топа храма, да разруши сам святото, това, което е неговата идентичност, да се освободи от целия си досегашен живот и да погледне „в грядущето“. Като смел, величав, „сублимен“, „непостижим“ остава той в съзнанието на читателя. И придава още по-голяма сила и въздействие на образите на величественния гняв и бунт на роба. Гео-Милевият поп Андрей разлюлява невидимата камбана в душата на читателя, отключва размисъла за живота и смъртта, за свободата и нейното изкупление. 16. А – 3; Б – 4; В – 2; Г – 1. 17. Примерен отговор: Откъсът е от последната глава на поемата и е неин оптимистичен финал. Той фокусира проблема за човека, сътворяващ света, за човека като „deus ex machina“, който има волята и силата да снесе „блажения рай“ върху печалната, в кърви и страдания обляна земя. Във финалния триумф на Гео-Милевата утопия поетическата метонимия „Септември ще бъде май“ функционира като емблема на поемата, като неин формулен синтез. Този стих събира и кондензира в себе си всички смислови процеси и светогледни линии на творбата – всички съставки на конкретноисторическото, универсалното, митологичното, природното, политическото, апокалиптичното, утопичното. Конкретният исторически български Септември – месецът „на кръв, на подем и погром“, израства до обобщен образ на величавия бунт срещу всичко старо, за да се роди отново Човекът, свободен от травмите и оковите на културните и националните митове, за да се възцари всеобщото царство на правдата и свободата, на вечния май, на вечната пролет в живота и света. „Септември“ е отменяне на цивилизациите, бунт срещу цялата човешка история. „Май“ е сбъдването на мечтата, на смелия порив, „май“ е другото, новото свещено дело на народа, на могъщото „ний“, сплотено от идеала за справедлив и достоен живот на земята. 18. Примерни отговори: А) Нов синтаксис; чрез рушенето на собствените си норми – синтактични и пунктуационни, езикът наподобява движението, динамиката, трусовете на социалния взрив, стихийността, лавинообразността на бунта. Езикът се фрагментаризира. Б) „оварварен“ език, непоетични, груби думи, неблагоприятна лексика, внушава дивото, примитивното в противовес на културното, цивилизованото; „не гении, таланти, оратори, а профани, хулигани, уродливи, сакати, космати“ и под. Образът на народа е съзнателно огрубен, първичен, оварварен. В) Модернистичният поет разчита на читателя, на неговото възприятие; на просветения, на културния читател, който ще е шокиран от неочакван образ; читателската асоциация довършва, досътворява творбата / смисълът на творбата не е предварително зададен, а се реализира в акта на четенето. 19. А) анафора; Б) епитет / метафоричен епитет; В) метонимия. 20. Примерен отговор: „Септември“ е поема за бунта в екзистенциален и исторически план, за неговите мотиви и оправдания, с акцент върху вътрешнопсихологическите, духовно-емоционални аспекти, върху екзистенциалната същност на проблема. Гео Милев осмисля бунта като освободена човешка енергия, акт, който руши нормите, установения ред и ценностна система, традициите, институциите, сляпата вяра, старите божества; бунтът е отхвърляне на всичко, което тежи върху човека като съдба, като предопределеност да бъде кървав курбан на неизвестни, тъмни стихии, събрани в една сляпа фикция, наречена Бог. Бунтът е погром, край на един ценностен свят, в който основополагащи и свещени понятия са били родина, народ, Бог, вяра, и начало, изграждане на един нов свят, в който Човекът е Бог, вярата е вяра в Човека, свръхценност е свободната човешка воля. „Септември“ е израз и на естетическия бунт на Гео Милев срещу неземната „серафична“ поетика на символизма и срещу реализма в изкуството. Със своята фрагментарност, асоциативност, шокова метафоричност и „оварварен“ поетически език лирическата поема „Септември“ на Гео Милев е безспорно най-представителната творба на експресионизма като направление на авангардизма в българската литература.